

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo pôdohospodárstva“) predkladá návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 91/2019 Z. z. o neprimeraných podmienkach v obchode s potravinami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 198/2020 Z. z. (ďalej len „návrh zákona“) na základe Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na mesiace september až december 2020.

Návrhom zákona sa zabezpečuje transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/633 zo 17. apríla 2019 o nekalých obchodných praktikách vo vzťahoch medzi podnikmi v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci (Ú. v. EÚ L 111, 25.4.2019) [ďalej len „smernica (EÚ) 2019/633“]. Podľa čl. 13 smernice (EÚ) 2019/633 sú všetky členské štáty Európskej únie povinné transponovať uvedenú smernicu do 1. mája 2021, pričom prijaté zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia sa musia začať uplatňovať najneskôr od 1. novembra 2021.

Návrhom zákona sa v zmysle smernice (EÚ) 2019/633 rozširuje definícia pojmu odberateľ, a to o právnickú osobu, ktorá je združením fyzických osôb alebo právnických osôb, pričom aspoň jeden z jej členov musí napĺňať definíciu pojmu odberateľ a o právnickú osobu, ktorá nemusí byť podnikateľom, ale odoberá potraviny. Pod touto právnickou osobou sa rozumejú najmä orgány verejnej moci, obce a verejnoprávne inštitúcie. Súčasne sa v súlade so smernicou (EÚ) 2019/633 rozširuje aj definícia pojmu dodávateľ o právnickú osobu, ktorá je združením fyzických osôb alebo právnických osôb, pričom aspoň jeden z jej členov musí napĺňať definíciu pojmu dodávateľ. Návrhom zákona sa rozširuje i okruh skutkových podstát neprimeraných podmienok v obchode s potravinami a zakotvuje sa cezhraničná spolupráca ministerstva pôdohospodárstva s orgánmi presadzovania práva v ostatných členských štátoch Európskej únie a s Európskou komisiou. Národná legislatíva je obsahom v zásade prísnejšia, avšak čl. 9 smernice (EÚ) 2019/633 umožňuje členskému štátu Európskej únie prísnejšie opatrenia, ako sú uvedené v tejto smernici. Okrem transpozičných úprav obsahuje návrh zákona aj úpravy vyplývajúce z poznatkov aplikačnej praxe. Návrh zákona sa vzhľadom na formálne oznámenie Európskej komisie č. 2020/4004 o pochybnostiach o zlučiteľnosti niektorých ustanovení zákona č. 91/2019 Z. z. o neprimeraných podmienkach v obchode s potravinami a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“) s právom Európskej únie vysporiadal aj s niektorými pripomienkami Európskej komisie. Zákaz zníženia kúpnej ceny okrem zníženia kúpnej ceny z dôvodov týkajúcich sa chybného tovaru a zákaz nákupu potravín za nižšiu cenu ako sú ekonomicky oprávnené náklady dodávateľa boli zo zákona vypustené. Zákaz pre odberateľa účtovať si logistické poplatky presahujúce 3% z predpokladaného ročného obratu daného dodávateľa bol upravený.

Smernica (EÚ) 2019/633 predstavuje iba minimálny stupeň harmonizácie. Ide o konsenzus členských štátov Európskej únie, a to na jednej strane štátov, ktoré v národných podmienkach pociťujú enormný dopad nekalých obchodných praktík na prvovýrobcov a spracovateľov potravín ako napríklad Slovenská republika, Česká republika, Chorvátsko, Poľsko, Slovinsko a Rumunsko. Na druhej strane štátov, ktoré predmetný problém na národnej úrovni ani nezaznamenali, t. j. nepotrebujú jeho reguláciu. Ide prevažne o severské štáty ako

Fínsko, Dánsko a Švédsko. To znamená, že v smernici (EÚ) 2019/633 nemohla byť prísna regulácia, ktorá by zohľadňovala realitu v Slovenskej republike, keďže takáto úprava by nebola podporená zo strany členských štátov Európskej únie, ktoré reguláciu nepotrebujú a v zásade sú proti reguláciám v tejto oblasti.

Národná právna úprava je prísnejšia v subjektívnej pôsobnosti, keďže sa vzťahuje na subjekty bez ohľadu na tzv. threshold. Uvedené má logický podklad. Ak by sa právna úprava vzťahovala iba na vzťahy „veľký odberateľ“ a „malý/stredný dodávateľ“ výsledok by bol, že veľký odberateľ by spolupracoval výlučne len s veľkými dodávateľmi, čím by sa vyhol reguláciám. Tým by došlo ku deštrukcii malých a stredných dodávateľov potravín, s ktorými by vzhľadom na reguláciu maloobchod prestal spolupracovať. Právna úprava by mala opačný efekt, keďže cieľ je ochrana malých a stredných prvovýrobcov a spracovateľov potravín.

Národná právna úprava neupravuje tzv. šedé praktiky (resp. iba čiastočne v ustanovení § 3 ods. 3 a 4, § 3 ods. 5 zákona), keďže obsah šedých praktík popiera samotný účel a cieľ právnej úpravy a je aj v rozpore s recitálom smernice (EÚ) 2019/633. Podstata šedých praktík spočíva v tom, že niečo je zakázané, ale keď sa to dohodne, je to povolené. Základným znakom nekalých obchodných praktík je fiktívna dohoda a tzv. fear factor, z čoho vyplýva, že umožniť dohodu na určitých nekalých obchodných praktikách popiera zmysel regulácie a ochrany. Z uvedeného dôvodu Slovenská republika pristúpila k prísnejšej právnej úprave.

Návrh zákona bude mať pozitívny vplyv na rozpočet verejnej správy, pozitívny a negatívny vplyv na podnikateľské prostredie tak, ako je uvedené v doložke vybraných vplyvov, nebude mať sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti, vplyvy na služby verejnej správy pre občana a ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právne záväznými aktmi Európskej únie.